

Stabsavdelningen
Enheten för trygg energiförsörjning
Michael Pellijeff
016-544 21 58
michael.pellijeff@energimyndigheten.se

Näringsdepartementet
103 30 Stockholm

Regeringsuppdrag: behörig myndighet enligt direktiv om trygg gasförsörjning

1 Sammanfattning

Ett förslag från kommissionen till förordning för att trygga naturgasförsörjning är för närvarande föremål för förhandling. Enligt förslaget ska medlemsstat utse behörig myndighet med övergripande ansvar för försörjningstrygghetsfrågor inom naturgasområdet inom medlemsstaten. Energimyndigheten föreslår att regeringen utser Energimyndigheten till sådan behörig myndighet.

2 Uppdraget

Energimyndigheten har följande uppdrag enligt 2010 års regleringsbrev: Statens energimyndighet ska i samråd med Energimarknadsinspektionen, Affärsverket svenska kraftnät och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, lämna förslag till behörig myndighet för naturgas.

Synpunkter ska inhämtas från de myndigheter och organisationer som i övrigt kan beröras. Uppdraget ska redovisas senast den 15 maj 2010.

3 Specifika synpunkter

3.1 Kommissionens förslag till förordning om trygg gasförsörjning

Kommissionen beslutade den 17 juli 2009 förslaget till förordning om åtgärder för att garantera en trygg gasförsörjning KOM (2009) 363 slutlig. Förslaget är för närvarande föremål för förhandling.

Förordningen syftar till att trygga gasförsörjningen så att en väl fungerande inre marknad för naturgas ska kunna säkerställas. Detta ska göras genom tydligt fastställt och fördelat ansvar och samordnade insatser på medlemsstats- och gemenskapsnivå avseende både förebyggande åtgärder och åtgärder till följd av faktiska avbrott i försörjningen.

Datum
2010-05-06

Enligt förordningsförslaget ska medlemsstaterna senast tre månader efter ikraftträdande notifiera kommissionen om vem som utsetts till behörig myndighet enligt förordningen.

3.2 Nuvarande ordning beträffande trygg gasförsörjning i Sverige

I detta avsnitt görs en översiktlig beskrivning av hur försörjningstrygghetsfrågorna är organiserade. Beskrivningen utgår från Energimyndighetens rapport Ansvar och roller för en trygg energiförsörjning¹. Regleringen av trygg naturgasförsörjning framgår främst av naturgaslagen² och naturgasförordningen.³ Lagen⁴ om brandfarliga och explosiva varor omfattar också naturgas som en brandfarlig vara. Vidare har EU-direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas⁵ och direktivet om åtgärder för att säkerställa en tryggad naturgasförsörjning⁶ samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter stor betydelse för arbetet med trygg naturgasförsörjning.

3.2.1 Energimyndigheten

Energimyndigheten är tillsynsmyndighet för trygg naturgasförsörjning och ska enligt sin instruktion bland annat årligen utarbeta en rapport enligt direktiv 2004/67/EG i samråd med Svenska Kraftnät. Enligt naturgasförordningen, 34 § ska myndigheten bl.a.:

- Ta fram och upprätthålla en allmän nationell strategi med lämpliga nivåer för en trygg naturgasförsörjning.
- Ta fram och upprätthålla en nationell plan med åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen i krissituationer.
- Vidta de åtgärder i övrigt som inom ramen för tillsynsansvaret behövs för att säkerställa naturgasförsörjningen.

De åtgärder som, av anläggningsinnehavare, planeras för trygg naturgasförsörjning ska godkännas av Energimyndigheten⁷.

Energimyndighetens framtagning av nationell strategi och plan ska ske i samråd med Svenska Kraftnät och Energimarknadsinspektionen. Innehållet regleras av naturgasförordningen⁸ och ska bl.a. innehålla mål för försörjningen, metoder för bedömning av sårbarhet, hotbild och omvärldsbevakning, planerad och genomförd förebyggande verksamhet, informations- och utbildningsinsatser samt en nationell åtgärdsplan för att trygga naturgasförsörjningen i krissituationer. Myndighets-samverkan kring den nationella strategin för en trygg naturgasförsörjning sker

¹ ER 2010:11

² (2005:403), 8 a kap. (Trygg naturgasförsörjning)

³ (2006:1043) 29–33 §§

⁴ (1988:868)

⁵ 2009/73/EG av den 13 juli 2009

⁶ 2004/67/EG av den 26 april 2004

⁷ (naturgasförordning (2006:1043) 29 §)

⁸ (2006:1043), 30 §

Datum
2010-05-06

genom en samverkansgrupp bestående av Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen samt Svenska Kraftnät⁹.

Rådets nya direktiv om oljeförsörjning¹⁰ berör även trygg naturgasförsörjning. Om beredskapslagrad olja används vid försörjningskris för naturgas ska detta ske enligt regelverk i direktivet. Energimyndigheten är tillsynsmyndighet när det gäller beredskapslagring av olja¹¹.

Sverige representeras i gruppen för samordning av gasförsörjningen¹² av näringsdepartementet och Energimyndigheten. Gruppen är ett rådgivande organ till kommissionen när det gäller naturgasförsörjningsfrågor och kommer att få en utökad roll inom området enligt kommissionens förordningsförslag.

3.2.2 Svenska Kraftnät

Svenska Kraftnät (SvK) är systemansvarig för naturgasnätet och ska vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa naturgasförsörjningen inom systemansvaret. Man ska samråda med Energimyndigheten innan planeringsåtgärder och åtgärder i övrigt vidtas inom ramen för systemansvaret. Detta kan dock inte avse operativa åtgärder, t.ex. att beordra ledningsinnehavare att begränsa eller avbryta överföringen av naturgas till kunder. Sådana åtgärder bör dock rapporteras till Energimyndigheten. SvK ska också delta i framtagningen av och lämna samråd på förslag till nationell strategi och plan.

3.2.3 Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen ansvarar för tillsynen, regelgivningen och tillståndsprövningen enligt naturgaslagen (2005:403), med undantag för frågor om försörjningstrygghet enligt 8 a kap, och ska verka för effektiv konkurrens samt stärka naturgaskundernas ställning. Inspektionen ska vidare följa och analysera utvecklingen på naturgasmarknaden och lämna förslag till ändringar i regelverk eller andra åtgärder för att främja marknadens funktion. Inspektionen fullgör uppgifter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och Europaparlamentets och rådets förordning nr 1775/2005 av den 28 september 2005 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten.

Inspektionen ska samråda med Affärsverket svenska kraftnät och utarbeta den årliga rapport om försörjningstrygghet för naturgas som anges i artikel 5 i direktiv 2003/55/EG. Inspektionen ska också för Sveriges räkning delta i utvecklingen av marknaderna för naturgas inom Norden och EU samt samarbeta med nordiska och övriga europeiska tillsynsmyndigheter i syfte att verka för en harmonisering av regelverk så att likvärdiga förutsättningar skapas på marknaderna för naturgas inom Norden och EU. Inspektionen ska också delta i framtagningen av och lämna samråd på förslag till nationell strategi och plan.

⁹ Nationell strategi för trygg naturgas, Energimyndigheten 2007, dnr 00-06-6705

¹⁰ 2009/119/EG

¹¹ Lag (1984:1049) om beredskapslagring av olja och kol

¹² 2006/791/EG

3.2.4 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är föreskrivande och tillsynsmyndighet för naturgassystem enligt lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor. Myndigheten har till uppgift att skydda den enskilda människan till liv, hälsa, miljö och egendom till följd av brand och explosion. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter¹³ om ledningssystem för naturgas reglerar transmissionsledningar för naturgas med avseende på skydd mot brand och explosion.

3.3 Behörig myndighets uppgifter enligt förslag KOM (2009) 363

Enligt kommissionens förslag ska den behöriga myndigheten bland annat ha till uppgift att upprätta en förebyggande åtgärdsplan och en krisplan. Innehållet specificeras på ett övergripande sätt i förordningsförslaget.

Den förebyggande åtgärdsplanen ska bland annat omfatta följande:

- a) Åtgärder för uppfyllande av normer för infrastruktur och försörjning; dessa åtgärder ska åtminstone omfatta planering för att uppfylla den så kallade N-1-normen, de volymer och den kapacitet som krävs för försörjningen till skyddade kunder under perioder med stor efterfrågan, åtgärder på efterfrågesidan och skyldigheter för naturgasbolag och andra relevanta organ.
- b) En utförlig bedömning av riskerna för en tryggad gasförsörjning i medlemsstaten.
- c) De förebyggande åtgärder som krävs inför de risker som kartlagts.

Krisplanen ska bland annat omfatta följande:

- (1) fastställa naturgasbolagens och industrikundernas roller och ansvar samt deras samverkan med den behöriga myndigheten och eventuellt med tillsynsmyndigheten,
- (2) beskriva den behöriga myndighetens roll och ansvar,
- (3) fastställa detaljerade förfaranden för olika krisnivåer, inbegripet scheman för informationsflöden,

Innan planerna antas ska de behöriga myndigheterna utbyta information och samråda med varandra och med kommissionen för att säkerställa att deras planer och åtgärder är ömsesidigt överensstämmande på lämplig regional nivå.

Vid en krissituation ska behörig myndighet tillkännage att en krissituation råder och vilken kris nivå som gäller och tillämpa de i förväg fastställda åtgärderna i enlighet med dess krisplan. Under en kris ska den behöriga myndigheten tillse att daglig tillgång finns till viss information.

¹³ MSBFS 2009:7

Datum
2010-05-06

Efter en krissituation ska den behöriga myndigheten utan dröjsmål förse kommissionen med en detaljerad utvärdering av krisen och de genomförda åtgärdernas effektivitet, inbegripet en bedömning bland annat av krisens ekonomiska konsekvenser.

Medlemsstat kan tilldela vissa av uppgifterna enligt denna förordning till andra myndigheter än den behöriga myndigheten. Dessa uppgifter ska utföras under överinseende av den behöriga myndigheten och specificeras i den förebyggande åtgärdsplanen och krisplanen.

4 Energimyndighetens slutsatser

Den roll som behörig myndighet får enligt förordningsförslaget motsvarar i stort den roll Energimyndigheten har idag. Energimyndigheten är tillsynsmyndighet för trygg naturgasförsörjning och ska ta fram och upprätthålla en nationell strategi och en nationell plan med åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen i krissituationer. Mot denna bakgrund föreslås Energimyndigheten blir behörig myndighet i enlighet med kommissionens förslag till förordning om trygg gasförsörjning. Myndigheten återkommer när förordningen är färdigförhandlad om ytterligare resurser är nödvändiga för det fall Energimyndigheten utses till behörig myndighet.

Samråd har skett med Energimarknadsinspektionen, Affärsverket svenska kraftnät samt Myndigheten för samhällskydd och beredskap. Dessa myndigheter har fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll och synpunkterna har i väsentliga delar beaktats. Synpunkter har även inhämtats från Svenska Gasföreningen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Tomas Kåberger. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Zofia Lublin, Birgitta Palmberger, Andres Muld, Mattias Eriksson och Anneli Eriksson, verksjuristen Fredrik Selander, utvecklingsdirektören Lars Guldbrand, tf. enhetschefen Conny Lundgren samt handläggarna Mikael Toll, Michael Pellijeff och Urban Bergström, den sistnämnde föredragande.

Tomas Kåberger

Urban Bergström

